

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej. Posamezna številka stane Din. 1.—. Uredništvo: Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6 III. Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportajni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Inserati se zaračunajo po dogovoru. CENA: za en mesec Din. 4.—, za četrta leta Din. 12.—, za pol leta Din. 24.—

Propad buržuazije.

V teku kakšnih dvesto let je buržuazija, ki je po ameriški in francoski revoluciji prevzela na mesto plemiške aristokracije vodstvo političnega in socialnega življenja izomikanega sveta, strahovito propadla.

Ko so se dvignili ameriški meščani, farmarji in obrtniki zoper tiranijo angleških lordov, so v imenu Boga in naravnih pravic človeka proglasili vlado demokracije: politične svobode, enakopravnosti in socialnega bratstva. Postavili so načelo suverenitete ljudstva: naš vrhovni vladar, so rekli, je samo Bog in tisti, ki si ga sami svobodno izvolimo. Svoboda političnega prepričanja in udejstvovanja se ne sme prikrajševati, če se giblje v mejah zakona, katerega si ljudstvo daje samo. Življenje osebe in njeno imetje je sveto in nedotakljivo. Predprave posameznih stanov se odpravijo, vsak imej možnost razvoja in čim večjega razmaha.

Taka politična načela je proglasilo meščanstvo pred stoinsedemdesetimi leti; kaj pa danes?

Danes je ta buržuazija še bolj reakcionarna nego je bilo staro plemstvo. To je vsaj priznavalo Boga, krščanstvo in krščansko cerkev, ki je krotila sebičnost, pohlep in vladateljnost višjih krogov. Ni se upalo položiti roke na samoupravo socialne organizacije rokodeltstva, na stanovska celovska zastopstva delovnih stanov, ki so stala pod mogočnim varstvom cerkve. Zavedalo se je kljub svojim velikim pregreškom, da ima v družbi izvestne moralne dolžnosti in socialna opravila: vladati po božji volji. Četudi se tega čestokrat ni držalo, vsaj tajilo ni svojih dolžnosti in obveznosti, ker je priznavalo krščanski moralni zakon.

Kaj pa današnja buržuazija, ki se je proti zlorabi oblasti po plemstvu dvignila zoper njegovo tiranijo v imenu mravstvenega zakona, svobode, enakopravnosti?

Najprej je zatajila Boga, odvrгла krščanstvo in začela boj zoper cerkev in njen moralni vpliv v družbi. Potem pa se je obrnila proti delavskemu stanu. Ustavo, parlament, postavodajo, sodišče — vse demokratične pravice je meščanstvo polagoma izrabilo zoper »nižje« delovne stanovce. Vso oblast je dobil v roke bančni velekapital, ki je podkupil in si podjarmil ves upravni aparat v državi. In danes je buržuazija že tako daleč propadla, da si je najela fašistovske tolpe, ki delavce in njihove zastopnike ubijajo, domove požigajo in ropajo imetje. Buržuazija je danes odpravila svetost in nedotakljivost človeškega življenja in premoženja. Buržuazija danes tepta svobodo in jo prisvaja samo sebi, da zatira kmeta in delavca. Buržuazija je zatajila vsa ona načela, ki jih je bila v dobi zoper aristokracijo sama proglasila.

Velekapitalistično meščanstvo, ki se je bilo pred 150 leti dvignilo zoper fevdalce v imenu morale, danes ne pozna čisto nobene morale več. Delavec mu je suženj, pravičnega zaslužka ne prizna, pozna samo svoj lastni neomejeni profit in gradi svojo moč, svoje bogatstvo na solzah, trpljenju in življenju delovnih množic. Pri tem pa je še tako brezvestno in propalo, da sebe proglašaja za narodno in državotvorno, delovne stanovce pa za protinarodne in protidržavne elemente. Trboveljski akcionarji, ki izzemajo iz nas 50% profita zase, pa vsak dan zmečejo 30 vagonov lastnega premoženja v Savo, da bi jim ne bilo treba znižati oduroške cene premoženja, so narodni in državotvorni, rudar pa, ki žrtvuje za splošnost svoje zdravje in življenje vsak dan osem ur pod zemljo, je protinaroden in protidržaven! Take moralne pojme ima današnja buržuazija.

Delavci ne smejo radi tega obupati. Nasprotno! Vse to je namreč znak, da **veledenarodno meščanstvo umsko in moralno rapidno propada**, ker se ne more več vzdržati s sredstvi politične svobode in prepričevanja, temveč mora posegati po še hujšem absolutizmu in nasilstvu nego ga je poznalo svoječase plemstvo. Njena borba je borba za obstoj, borba z najgršimi sredstvi, Delavstvo pa bo zmagalo po svoji inteligenci in moralni moči!

Politični pregled.

V Franciji so meščanske stranke pod vodstvom bivšega ministrskega predsednika, reakcionarja in militarista Poincarreja začele ljuto kampanijo zoper vlado g. Heriotta, ki se pripravlja na popolni sporazum z Anglijo v svrhu ureditve nerešenih političnih vprašanj Evrope. Francoski velekapitalisti hočejo na vsak način preprečiti, da bi francoske okupacijske čete zapustile Polnjo in da bi se Nemčija gospodarsko sanirala in kdaj po poplačanju vojnega dolga postala zopet neodvisna.

Tudi se boje, da ne bi glede na evropska politična vprašanja zmagalo stališče miroljubnega angleškega ministrskega predsednika Mac Donalda, voditelja delavske stranke. Francoski reakcionarji bi radi dosegli, da bi se ne vršil sestanek zaveznikov, ki je določen na dan 16. julija v Londonu in hočejo v to svrhu preje vreči v senatu Herriotovo vlado. Da to prepriči, je Mac Donald 7. t. m. nenadoma odpotoval iz Londona v Pariz, da podpre stališče Herriotta. Upati je, da se mu to posreči in da se izjalovijo spletke francoskih velekapitalistov, ki želijo ohraniti v Evropi militarizem, tlačiti in izsesovait Nemčijo ter vladati s pomočjo svojih bajonetov in bank nad evropskimi narodi.

11. do 13. t. m. zborujejo v Pragi zastopniki takozvane male antante, to je Čehoslovaške, Jugoslavije in Romunije. Posvetovali se bodo o stališču, ki naj ga te države zavzamejo napram sedanjemu političnemu položaju v Evropi. Glavno vprašanje se bo tikal Besarabije, ker bo Romunija baje zahtevala, da naj Čehoslovaška in Jugoslavija javno izjavita, ali hočeta v slučaju, da bo Rusija Besarabijo zahtevala od Romunije nazaj, Romunijo eventualno z vojaško močjo podpirati ali ne. Čehoslovaška tega čisto gotovo ne bo storila, ampak se celo pripravlja, da Rusijo juridično prizna. Kaj pa bo storil dr. Ninčič, se ne ve. Ako bi vprašal ljudstvo, oziroma večino, zastopano v parlamentu, ki ga je Pašič zaključil, bi izvedel, da Jugoslovani Romunije in sploh nobene države nikoli ne bomo podpirali proti kmetsko-delavski ruski republiki.

V Italiji se razkrivajo od zločinskih fašistov vedno hujše stvari. Dognali so, da so fašisti truplo umorjenega delavskega poslanca Matteottija odnesli v bolnico sv. Jakoba, kjer so ga zdravniki, oziroma dijaki secirali, ostanke pa vrgli v neko jamo. Mussolini se ne upa sklicati parlamenta, opozicija pa izjavlja, da se parlamentarnega dela sploh ne udeleži, dokler fašistovska vlada ne odstopi in se ne razpišejo nove volitve po splošni in enaki volivni pravici. Fašizem je vsled svojih grozodejstev izgubil vsako oporo in čaka ga strahovita ljudska obsodba.

V Jugoslaviji pa bo vlada, kakor čujemo, Orjuno razpustila 12 ur potem, ko bo izšla ta številka »Pravice«.

Mednarodni kongres za socialno politiko.

Praga, 6. julija 1924.

Dne 3., 4., 5., v slučaju potrebe tudi 6. okt. bo tu zboroval mednarodni kongres za socialno politiko, ki so ga sklicale mednarodne organizacije za zakonito delavsko varstvo in za boj proti delavski brezposelnosti.

Program, ki mu gre velika važnost, vsebuje sledeče točke:

I. Svetovno stanje socialne politike.

Pregled pridobitev od leta 1897: naprej na polju delavskega varstva vobče, varstva proti brezposelnosti in socialnega zavarovanja. V sedanjosti: Vzroki zastojanja v socialni politiki; sredstva, ki naj bi pomagala udeležiti mednarodne delavske varstvene pogodbe; sredstva, ki naj bi ščitila dežele napredne socialne zakonodaje zoper konkurenco nazadnjaških, socialno-reakcionarnih držav.

II. Smernice nove socialne politike.

Prvo vprašanje: Osemurni delavnik, njega moralni, gospodarski in socialni učinki. Pospesevanje osebne kulture, družinskega in poklicnega življenja ter političnega šolanja delavstva.

Drugo vprašanje: Soodgovornost in sogospodarstvo v obratih telničnega, gospodarskega in socialnega značaja.

Tretje vprašanje: Obveznosti družbe v slučaju gospodarskih kriz s posebnim ozirom na to, da se prepreči brezposelnost.

Posamezne države so predpripravile posamezna nacionalna poročila, ki bodo služila mednarodnim poročevalcem za podlago.

Med povabljenimi osebnostmi, ki bodo govorile bodisi kot predavatelj, bodisi kot debaterji na tem kongresu, nahajamo sledeče: prof. Lujo Bretano (Nemčija), prof. L. Heyde (Nemčija), prof. Mahaim (Belgija), prof. Ch. Rist (Francija), Albert Thomas, ravnatelj mednarodnega urada dela, dr. K. Renner (Avstrija), Barler, mednarodni urad dela, prof. Woycicki (Poljska), dalje nekaj oseb iz vrst krščansko-socialističnega delavskega strokovnega

gibanja: Giesberts (Nemčija), Tessier (Francija) in Serrarens. Od rdeče strokovne organizacije: Oudegeest, Jouhoux (Francija) in Schürch (Švica).

Organizacije, ki bi se kongresa rade udeležile, plačajo 20 švicarskih frankov za tri delegate.

Poleg delavskih zborovanj je nameravanih več drugih prireditev. Sprejem po predsedniku češko-slovaške republike, po praškem občinskem zastopu itd.

Poseben odbor, ki ga sestavljajo vodilne osebnosti obeh mednarodnih udruženj, tako n. pr. oba glavna tajnika prof. Bauer (Basel) in Fuhs (Genf), vodi predprave za kongres.

O poteku tega zborovanja bo naše glasilo svojčas natančneje poročilo. (Op. ur.)

Tedenske vesti.

Nov delavski tednik? Poročajo nam, da nameravajo slovenski radikali pod Korenovim uredništvom izdati nov tednik za delavsko in kmetsko ljudstvo, ki bi se imenoval: »Delavski in kmetski list.« Glasilo bi se tiskalo v Ljubljani, uredništvo pa bi bilo v Trbovljah. To bi torej značilo, da se bližamo volitvam v državni zbor; kajti ta list naj bi imel namen loviti kmete in delavce na limanice radikalne stranke v Sloveniji.

Macdonaldova delavska stranka je bila v londonskem parlamentu pretekli teden sedmič preglasovana. To za angleške razmere samoposebi malenkostno dejstvo je svetovno meščansko buržuazno časopisje, predvsem pa še slovensko demokratsko, registriralo s prav posebnim veseljem. — Kolikokrat pa bi bil preglasovan gospod Pašič, odnosno Pribičević, ako bi sklicala parlament?

»Naprej« preganja — Boga mesto buržuazije.

»Jutro« preganja papeža, škofe in duhovščino, njegovi lastniki pa delajo sijajne koruptne kupčije.

»Slov. Narod« preganja »klerikalne« žurnaliste in ljudi, ki so pred 10 leti kričali: Eviva la guerra!

Državni pravdnik preganja »klerikalno« časopisje, češ, da zakrivlja tiskovne zločine.

»Mladj fantje« se uče streljati. So prišli tisti meseci, v katerih so se navadno vršili »kajzermanevri«.

Ob laški meji se streljajo financarji, za tihotapce pa se ne zanima živ krst.

Stari vojaki pa pravijo, da je tak čuden duh v Sloveniji, da je prav škoda »gasmask«, ki so jih 1918. leta pometalj proč.

Čevlji se bodo podražili, ker noče noben človek več na vlak. Baje bo uprava drž. železnic naročila za osebni promet oklopne vlake. Predlog za to je najbrže prišel od vnanjih držav.

»Jugoslovanska strokovna zveza« ima na prodaj staro kopirno prešo. Ponudbe pod »Zelo uporabljivo« na gostilno »Pri Amerikancu«, Vič.

Občni zbor JSZ se je izvršil 6. t. m. prav lepo. Radi pomanjkanja prostora smo morali poročilo odložiti za prihodnjo številko. Zveze bodo prejele važne okrožnice.

Na Poljskem hoče buržuazija izsiliti 10 urni delavnik. Slovenski demokratski časopisje je priobčilo tozadnevne vesti **debelo** tiskane, ker se mu hoče nekaj sličnega i pri nas. Zadeva je tako važna, da bomo napisali v prihodnji številki o tem poseben članek.

Liberalne trdnjave padajo! V Krškem je dobila v nedeljo SLS 19 odbornikov, združeni naprednjaki 14, v Trziču SLS 9, združeni nasprotniki 8. Krško je torej JDS zgubila, v Trziču pa SLS zmagala prvič! Tudi ostali izidi občinskih volitev so za našo stranko zmagoslavni.

V ormoškem in ljutomerskem okraju je po poročilih, ki jih je prejelo merodajno tajništvo, Delavska zveza po vseh občinah nastopila kompromisno s Kmetjsko zvezo in dosegla lepo število občinskih odbornikov iz vrst viničarskega stanu, ki predstavlja najbednejše med bednimi.

Cilji krščanskega socializma.

Večkrat se čuje vprašanja, ali je na svetu en sam socializem, ali jih je več. Na to vprašanje smo že svoječasno odgovorili, da sta dva. Eden je krščanski, drugi je brezverski. Prvi je izpeljiv, ker dela za plemenite cilje, za združitev vseh ljudi v družbi. Drugi materialistični socializem je zavrgel vero v Boga in vodi v bistvu hujši boj proti Bogu, kakor proti kapitalizmu, zakar bi bil v prvi vrsti poklican.

To pot hočemo govoriti o krščanskemu socializmu.

Najvažnejša reč, ki je krščanski socialisti ne smemo pozabiti, je ta, da smo krščanski. To je naša odlika, v tem se od drugih socialistov bistveno razlikujemo, v tem je vsa naša moč našega programa.

Kaj je naš končni cilj? Človeška družba, v kateri so vsi člani med seboj resnični bratje, v kateri se vsak čuti odgovornega za vsakega in za vse, in vsi za enega. Tudi v tej družbi bodo obstojale razlike po umskih in telesnih zmožnostih, po večji ali manjši moralni vrednosti, po več ali manj pridnem delu in po stanovski razčlembi posameznih skupin. Toda vsak mora opravljati za celokupno družbo koristno ročno ali umsko delo, po katerem se ceni vsa njegova vrednost. Proces proizvodnje mora imeti pred očmi kritične dejanskih potrebščin in dobiček mora iti v korist splošnosti, ne v žep par posameznikov. Splošnost ima nadzirati tako produkcijo, kakor pravično porazdelbo in dobiček, oz. plačo, ki je primerna vložnemu trudu ter pametnim življenjskim zahtevam vsakogar. Za verske dobrine skrbj cerkev, ki tako ohranja moralno podlago civilni družbi; v vseh najvišjih duhovnih vprašanjih ji gre prva beseda. Naša dolžnost je, da se je trdno oklenemo in jo tako s poštenim življenjem izpopolnimo, da se Kristus v nas uresniči.

Naš boj proti kapitalizmu ni samo boj od danes do jutri; nima cilja strmoglaviti pohlepnosti enih, da se na njeno mesto ustoliči egoizem drugih; nima namena odvzeti oblast današnjim izkoriščevalcem, da jih nadomestimo z ljudmi, ki so sitega materialističnega duha navdahnjeni. Naš boj velja zlu splošno: zlu v drugih in predvsem v nas samih. Naša social. borba gre vzporedno z duhovno borbo za moralno povzdigo celokupne družbe. Razred eksploatatorjev se mora odstraniti od vlade, ne zato, da zavladajo drugi razred, marveč najboljši, najidealnejši, duševno in moralno najizobraženejši, da se družba razčleni po stanovih, ki se bodo čutili drug na drug moralno in socialno obvezane.

Duševna in moralna izobrazba pa ni istovetna z golo učenostjo; moralna, srčna izobrazba, socialni čut, globoka vera, to je prvo in poglavito; znanost pa mora temu služiti. Današnji razred kapitalistov ne bo dal svetu moč, sposobnih človeško družbo dvigniti nad sodobni mamonizem; denar se ne bo sam odpovedal svoji nadvladi. Pač pa se bo bodoči voditelj srečnejše človeške družbe našel med tistimi, ki so se povzdignili tako nad materializem tiste množice, ki sledi protikrščanskemu socializmu. Take može pa vzgaja samo vera; može, ki zajemajo svoje socialne principe iz evangelija ljubezni in pravičnosti; može, ki ljubijo cerkev, občestvo vseh živih in mrtvih kristjanov; može, ki so pripravljeni za blagor splošnosti žrtvovati lastno karisto in ki verujejo v zmago duha nad materijo.

In zato smo krščanski socialisti verni sinovi krščanske cerkve, koje verjen svet preobrazja, kajti za preobrazbo družbe gre in ne samo za nadomestitev ene oblasti po drugi, ne zgolj za izspremenbo vseh razredov, ampak za novega duha, ki naj premaga moralno temo in zlobo. Naša vera bo svet izspremenila in naši borbi vtisnila pečat posvečanja ter ji zagotovila trajen uspeh. Zato je naš vsak, ki je dobre volje.

To so cilji krščanskega socializma in dolžnost vseh je, da se te ideje razširijo. S temi idejami se širi prava medsebojna ljubezen, ki je podlaga krščanskega socializma. (Članek ameriške »Edinosti«.)

Metode in manire naših nasprotnikov.

Glasilo amsterdamske strokovne internacionale (socialno-demokratske) poroča:

»Vsled poizkusov komunistične stranke, ki sili svoje v rednih strokovnih zvezah organizirane člane v to, da bi kot činitelji amsterdamskih strokovnih organizacij opravljali posle za komunistično stranko, so bile različnejše nemške strokovne organizacije naravnost prisiljene, da so svojim funkcionarjem, zlasti pa plačanemu strokovnemu uradništvu in uslužbenstvu dale v podpis izjavo, s katero se le-ti obvezujejo, da se bodo v svoji službi ravnali v smislu pravil in sklepov svojih zveznih občinskih zborov.

Moskovski politični urad pa objavlja sedaj v »Rde-

čem praporu« navodilo vsem strokovnim funkcionarjem, ki pripadajo komunistični stranki To navodilo pravi, naj kar brez skrbi podpišejo predloženo izjavo in naj delajo ravno nasprotno, za kar so se obvezali. V teh navodilih čitamo dobesedno naslednje stavke:

»Vsako sredstvo, ki oškoduje razrednega sovražnika in koristi delavskemu razredu, je za razrednozavednega delavca častno in moralno sredstvo. K razrednim nasprotnikom proletarizata spadajo tudi izdajalski šuftje amsterdamskih strokovnih organizacij. Podpis na njihovi sramotni izjavi ne obvezuje zavednega razrednega borca v ničemer; videl bo v tem le dobrodošlo sredstvo, da si na ta način napravi pot do sovražnika v našem lasnem taboru.«

Ta odredba je vredna sestrice nekemu drugemu receptu, ki ga je bil priobčil »Rdeči prapor« lansko leto in ki se glasi dobesedno tako-le:

»Zavedno se posluževati laži kot bojnega sredstva, kakor delajo komunisti na svojih zborovanjih dan na dan, ni nobena laž, ampak prokletost stvarna potreba.«

»Da s to metodo lahko marsikaj dosežemo, so kapitalisti, srednjeveške machiavellistične miselnosti, Mussolini in Primo de Rivera dovolj dokazali. Ali bo svet sploh kedaj postal boljši, ako se na levi in desni uporabljajo laž kot moralno bojno sredstvo, je drugo vprašanje.«

Brez ozira na terminologijo se pridružujemo amsterdamski internacionali in obsojamo to komunistično metodo. Lažnjivost je nemoralna. Zboljšanje sveta je mogoče samo pod pogojem, ako bodo moralna načela uravnavala razmerja med posamezniki, stanovi in narodi.

Nismo pa sigurni, ali gospoduje to prepričanje v socialno-demokratskih vrstah.

Nasprotno! Politika laži, politika obrekovanja je politika, ki so jo skozi desetletja uganjali tako v Amsterdamu kakor povsod, kjer se je bilo spočelo materialistično-socialistično gibanje.

Ako komunisti niso izbirčni v svojih bojnih sredstvih in so kot taktiki taka revščeta, da se morajo posluževati laži, potem moramo povedati, da socialni demokratje raznih dežel niso poklicani, da bi jih vsled tega poučevali. Njihova še večja spretnost v laganju (Bernotovci!) jim ne daje pravice, da so tako ogorčeni.

Stvarno pa imajo prav. Ne! Taka miselnost ne bo nikdar zboljšala sveta! In vsled tega ne pričakujemo od materialističnega socializma nobenih boljših razmer. Ta socializem je namreč upeljal take metode in rodil komunizem, ki ga poznamo in zametamo.

Strokovna zveza. Društvo diplomiranih babic v Sloveniji

Kako nameravajo v sosedni Avstriji urediti babištvo. (Dalje.) Iz II. (§ 6.—10.) — Oblast, ki je izdala dovoljenje za izvrševanje babiške prakse, to dovoljenje lahko preklicuje iz sledečih vzrokov: če babica brez zadostnega vzroka neče pomagati, kadar jo kličejo, oziroma, če važne dolžnosti poklica zanemarija; če se za več tednov odstrani brez oblastvenega dovoljenja; če postane vsled starosti ali bolezni nesposobna za svoj posel; če je že 65 let stara; če celi dve leti ali že več preneha izvrševati babiški posel; če se brez zadostnega vzroka ni udeležila ponavljalnega tečaja kakoršne oblast na več let enkrat prireja na babiških šolah). Babica, ki je pokazala v kakem slučaju veliko nevednost v svoji stroki, sme oblast prepovedati izvrševanje poklica, dokler ne dovrši zopet takega tečaja.

Dovoljenje pa oblast mora preklicati: če po preteku treh mesecev, ko je babica dobila dovoljenje (službo), ne nastopi te službe brez opravičila; če izgubi državljanstvo; če izgubi dobro ime (zlasti vsled nenravnosti ali zanikerosti v službi).

Deželna zakonodaja naj natančneje določi: babiške okraje, pogoje nastavitve uradnih babic, tarife za babiško pomoč, pogoje dopusta in zastopstva babic na dopustu, nabavo orodja in pripomočkov. Število, privatnih babic, ki se jim dovoli izvrševanje prakse, določi za vsak okraj deželni glavar, ki se mora ozirati na krajevne potrebe (ne preveč, ne premalo). Te babice smejo računati svoje delo dražje, ne pa ceneje, kakor določajo

deželni tarifi za nastavljene (uradne) babice (da se onemogoči umazana konkurenca in mazaštvo). Vsaka sme le v svojem kraju (okolju) delovati; v sosedni kraj (okolju druge babice) sme in mora le v sili iti pomagati, a mora to v teku 3 dni naznaniti zdravstveni oblasti. Če ni sile, a jo prosijo drugam, sme iti le z dovoljenjem zdravstvene oblasti.

Iz III. (§11). — Socialno-upravno ministrstvo določi s posebnim odlokom, na koliko let enkrat mora vsaka babica iti na ponavljalni tečaj, ki se vrši v enem porodniških učnih zavodov dežele, v kateri služi babica. Tam se mora učiti tudi v odgoji dojenčkov. Le babice na porodniških zavodih in šolah so tega tečaja oproščene. Oblast sme tudi pred določenim rokom poslati na tečaj zanikerno, nevedno ali že 2 leti neaktivno babico. Za čas odsotnosti babice, ki je šla na tečaj, mora zdravstvena oblast preskrbeti za zadostno porodniško pomoč (pošlje namestnico ali dodeli kraj sosednji babici). Dalje (§ 12) slede določbe o gremiju (zbornici, društvu) babic, najvažnejša pridobitev novega zakona za babice. O tem bomo poročali prihodnjic.

Za danes omenimo le še to, da ne smemo pozabiti, da so te določbe le načrt zakona (babiške postave) v Avstriji, ne pri nas in da torej za nas nimajo veljave ali obvezne moči. Vendar so dobro premišljene; babice, doktorice in vseučilišni profesorji, upravni uradniki in politiki so več let sodelovali pri njih, torej imajo tudi za nas velik pomen in so poučne. Zato poročamo o njih! Kaj boljšega pri nas skoraj ne bo mogoče iznajti. Le kakšno malenkost bo morda z ozirom na naše razmere treba spremeniti. Glavno pa bi bilo: da bi tudi v naši državi kmalu dobile dober zakon in babiško zbornico (kakor n. pr. trgovci, ki imajo že davno svojo trgovsko zbornico).

Vsled spremembe v uradništvu »Pravice« je nadaljevanje poročila o načrtu babiške postave v N. Avstriji v zadnji številki izpadlo, danes pa se nadaljuje.

Velika novica: nova »Pravila za babice« je podpisal 27. febr. letos minister za narodno zdravje v naši državi (št. 7455, objavljena najprej v »Službenih novinah kraljevine SHS« št. 130 z dne 10. junija 1924, priloga XXVIII. potem v slovensčini v »Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti« z dne 27. junija 1924 št. 57, letnik VI.). Imajo 24 členov; zadnji člen pravi: ta navodila veljajo za vso kraljevino in stopijo v veljavo z dnem objave (10. junija t. l.); obenem preneajo veljati vsa navodila in pravilniki, kar jih je bilo izdanih v kraljevini v svrhu ureditve babištva. Izdal jih je minister za narodno zdravje brez sodelovanja poslancev, tudi našega društva ni nihče vprašal za naše mnenje. Podlago tem pravilom daje: točka 15. člena 15. v zakonu o ureditvi sanitetne stroke in o čuvanju narodnega zdravja, dalje točka 1. in 2. člena 33. istega zakona, končno še člen 1. uredbe o ustroju ministrstva za narodno zdravje.

O novih pravilih ne moremo danes še nobene sodbe izreči, ker jih moramo preje dobro premisliti. Vendar se zdi na prvi pogled tole: v pravilih je preveč podrobnosti; preveč dela glede babic si pridruže ministrstvo samo, kar more zavlačevati važne nujne zadeve in vsled nepoznanja razmer posameznih pokrajin povzročiti krivičnosti; preveč se govori o dolžnostih, premalo o pravicah babic; o najvažnejši ustanovi (babiškem gremiju) ni govora (torej se misli tudi nadalje govoriti o nas in naše razmere urejati — brez nas; nele odločilne besede, niti posvetovalno pravico se nam ne prizna); člen 20. predpisuje novo tarifo: za deželo 150 do 225 Din., za Ljubljano (Zagreb in Beograd) 225 do 375 Din. (posamezna opravila ali obiski 7.50 do 15 Din., oziroma 15 do 30 Din.); občinskim babicam pa mora dati za revne porodice občina zastoj — 200 gr lizola, to je vse! Vzlic temu, da pravila silno veliko govore o umivanju (v enem slučaju 13 minut skupaj v vroči vodi!), so glede pravic, ki jih odmerjajo babicam — nekoliko umazana. Predpisujejo tudi, da mora vsaka babica vsako 4. leto za 15 dni na ponavljalni tečaj (za nas v Ljubljano); stan in hrano da brezplačno država, odškodnine svojcem seveda nobene. Všeč nam ne more biti končno, da nas nihče ni nič vprašal za naše mnenje. V demokratični in parlamentarni državi to ni pravilno.

Ko objavimo avstrijski načrt zakona do konca, bo-

M. G.

V metežu.

Stegnila se je z roko po mizi, poiskala vžigalice in prižgala svetilko, da se je razlila luč v mračne kote. Ko je primaknila stol k mizi, je sedel tudi Dolfe. Hvaležen nasmeh je ujel na njenih licih.

»Spominjam se, ko si prišla k nam, še majhna, manjša kot sem bil jaz; takrat ko je umrla teta, ostala si sama, sirota . . . Oh, kako sva se igrala, ali še veš? In pozneje, ko sva bila že malo večja, sva posedala zvečer tu; pa je prišel božič, velika noč in je bilo tako lepo . . .«

Sedela je na stolu tiho in ga poslušala; v njenih očeh se je zalesketalo rahlo kot odsev onega otroškega veselja in brala bi ga rada tudi v njegovih očeh.

»Vsa ta soba se mi zdi polna spominov, tako me vse spominja otroških let . . . o, in upam, da bodo tudi tebi ostali ti spomini.«

Umolknil je. Obema pa se je zdelo, da še odmevajo zadnje besede od sten, da jima še bijejo na uho.

Ko je odhajal nazaj v kuhinjo, mu je rekla tiho: »Le upajmo, da vse slabo mine in pričakujmo samo dobrega« in obrnila se je stran, da ne bi zapazil v njenih očeh mokrega svetlikanja.

Dolfe je že upihnil svečo na stolu ob postelji. V njegovem srcu pa je nekaj vzkápelo, da je začutil moč . . .

Kakor v sanjah je zrl vesele oči iz mraka; govorile so mu: Le upajmo . . .

II.

Črna tvorniška vrata so se na široko odprla. Cele gručo so se usule na cesto, da se je za hip napolnila na široko. Prvi so šli fantje, visoki, sloki, za njimi može, tu in tam je bila vmes tudi kaka ženska. Komaj se je po obleki ločil mož od moža, skoraj vsi so nosili modre jopiče ali hlače ali oboje temno modre barve, na kateri so se že poznale široke črne lise.

Ko so odšle prve goste trume, so prihajali le še posamezniki, med njimi postarni, že sivi može, ki so podrsavali s koraki.

Od ceste so zavile posamezne gručo med hiše in ozke, zavite ulice; vedno bolj se je redčila široka vrsta in čim dalje od tovarne so šli, tem manj jih je bilo, tu pa tam je zavil eden na levo, drugi na desno. Čez nekaj časa je bila cesta zopet skoraj tako prazna kot poprej.

Dolfe je šel sam iz tovarne. Veliko je zaostal za tovariši, nobenega več ni videl na cesti. Nosil je prav tako modre hlače in moder jopič, v katerem je izgledal še bolj vitek, tako da se je sam začudil, ko se je pred dobrim mesecem pogledal v ogledalo.

Sledile so si po licih črne maroge in oko je gledalo kakor osteklenelo, kakor ne bi odsevala iz tega očesa duša. Tako brez življenja je bil njegov obraz, morda

zato, ker se ga je držal črn prah. Le zobje so se mu bolj belo svetili.

Ni se oziral na hiše ob cesti, vse so mu bile že tako znane. Saj že tudi hodi ob njih precej dolgo po dvakrat, štirikrat na dan. Spomnil se je, kako se mu je zazdelo takrat, ko jih je prvič videl.

Vlak je drdral že od zadnje postaje. Še kratak predor in nov svet je vstal pred njim. Od daleč so se že videli visoki dimniki, eden, dva, cela vrsta, okrog njih pa je bilo celo morje hiš, razmetanih sem in tja. Gledal je, kdaj bo uzrl ono poljano, prostrano, ni je ugledal, obzorje je zapirala strma gora. Še reko je ugledal globoko spodaj v dolini in to je bilo skoraj vse. Kako drugačna je bila ta dolina, kakor si jo je bil zasanjal.

Prišel je že do visoke, sive hiše. Ozrl se je na okno drugega nadstropja, morda je to napravil kar iz navade, preden je vstopil.

V veži mu je prišla nasproti dekla. V polmraku je komaj razločil njen obraz in jo spoznal.

»A, ti Milka? Kam pa greš?«

»Saj vidiš, da po vodo.«

Dolfe ni več odgovoril, naredil je nekaj širokih korakov po prvih stopnicah, nato še po drugih in vstopil pri prvih vratih vrh stopnic.

Zadišalo mu je nasproti; ob ognjišču je stala gospodinja.

»Dober dan!«

»Kar za mizo pojdi, bo takoj.«

(Dalje prih.)

mo objavili najvažnejše določbe naših novih pravil. Ker so pa že v veljavi in zelo obširna, naj si preskrbi vsaka babica št. 57 Uradnega lista z dne 27. junija 1924!

Tarifa bolniške blagajne. Ker boln. blagajna ne odneha od svoje preizkuse tarife, naj se vsaka babica, ko jo kličejo, pogodi s stranko, za katero plačuje boln. blagajna, da stranka doplača diferenco med tarifo boln. blagajne in našo tarifo, potem pa babica lahko sprejme od boln. blagajne njen denar. Tako bo babica z obojnim plačilom (od boln. blagajne in doplačilom stranke) dosegla našo tarifo. Zavarovanci pa naj sami uredijo svoje pravice pri boln. blagajni. Me se ne bomo bodle ž njo v interesu zavarovancev, če se sami ne marajo!

Naše čestitke v Trbovlje pošiljamo tovarišici g. Rozaliji Les, rudniški babici, ki praznuje 26. julija letos 30-letnico, odkar opravlja med ubogimi rudarji službo. Nad 9000 otročičev je prinesla Trbovljčanom, zato jo vsi spoštujejo in radi imajo, zato jo ob 30-letnici namepravajo izredno počastiti. Naše društvo se pridružuje z najsrčnejšimi voščili in odbor pošlje tudi osebno zastopstvo 26. julija k slavljenci, Živela!

O novih Pravidlih za babice se je odbor posvetoval v seji 7. t. m. Več bomo o tem pisali v eni prihodnjih števil.

Tovarniški delavci.

Jesenice. Starostno zavarovanje delavcev. V nedeljo 29. t. m. se je vršil na Jesenicah shod, ki ga je sklicala naša organizacija in na katerem se je razpravljalo vprašanje ureditve starostnega zavarovanja. Dosedanje bratovske skladnice ne zadoščajo v tem oziru niti lastnim članom. V Beogradu leži osnutek preosnovne zavarovanja pri teh skladnicah. Debata o poročilu posl. Gostinčarja je bila stvarna, mirna in živahna. Vsi so bili misli, da treba čimprej korenite spremembe. Je pa skrajni čas, da merodajni činitelji v resnici nekaj store v tem vprašanju, ki je skrajno pereče. Delavske organizacije naj bi se jele s tem vprašanjem malo več baviti.

Rudarji.

Trbovlje. Predsedstvo J. S. Z. R. opozarja tem potom nadzorstveni odbor na paragraf 12. pravil, da je sedaj čas prve revizije. Dolžnost odbora je, da se drži pravil ter izvrši revizijo v tem mesecu. Obenem opozarjamo skupine na § 11. pravil. Ker je četrt leta proč, je dolžnost skupin, da pošljejo vsaka po enega delegata na prvo sejo strokovnega odbora v Trbovlje I, Loka 253, ki bo 20. julija 1924 ob 10. uri dopoldne.

Predsedstvo centrale.

Načelstvo J. S. Z. R. daje na znanje vsem svojim skupinam, da se je sklenilo na seji načelstva 22. junija 1924 sledeče: 1. Vsaka skupina mora vso došlo in odposlano pošto zapisati v vložni zapisnik, za kar se lahko sešije par pol papirja. 2. Vse skupine naj pošljejo z ustreznim naizkazom do 20. julija 1924 centrali v Trbovlje za vsakega člana, naj si bo nov ali stari, dan, mesec in leto pristopa v organizacijo. 3. Skupine naj obdržijo posmrtninske prispevke same zase ter jih po svoje urejujejo, dokler strokovni odbor v sporazumu z načelstvom kaj drugega ne ukrene. 4. Skupine se opozarjajo, da je prva instanca za skupine centralno tajništvo v Trbovljah I, Loka 253, kamor se imajo pošiljati vsi dopisi. Ako se pa skupine ne bodo ravnale po teh točkah in pravilih ter bodo še naprej skakale preko prve instance v Ljubljano in Beograd, se tudi načelstvo nanje ne bo oziralo.

Papirniški delavci.

D. M. v Polju. Na vidovdanski državni praznik je bilo v naši tovarni velikansko razburjenje. Županstvo in tovarna sta dobila okrožnico, da delavstvo lahko samo odloči, ali hoče delati na praznik ali ne. Ker je danes itak pomanjkanje denarja, je delavstvo sklenilo, da praznuje Vidov dan, če dobi plačanega, kot ga imajo državna podjetja. Tovarna seveda na to ni pristala in sklenjeno je bilo potem, da se delo vrši. Naenkrat popoldan pa sporoči generalni ravnatelj delavstvu, da je dobil od okr. glavarstva nalog, da mora podjetje ustaviti delo pod pritiskom »javnega mnenja«. Nastalo je razburjenje, ker je šla govorica, da pride Orjuna. Delavstvo ni hotelo nič vedeti o tem, da ne more na delo in drugo jutro je prišlo pred tovarno. Toda živega človeka nikjer, razen vratarja. Vse je izginilo od najvišjega do zadnjega uradnika. Delo je počivalo, dočim je vsa velika industrija v Ljubljani obratovala. Zgubilo je delavstvo tako svoj enodnevni zaslužek, podjetje pa škodo na produkciji. Tak je dejanski stan. V pondeljek je delavstvo po svojih zastopnikih takoj zahtevalo plačan dan in zastopnik podjetja je to odklonil. V soboto je bil v društvenem domu društveni sestanek, na katerem je poročal poslanec Gostinčar. Sklenjeno je bilo, da se zahteva ponovno enodnevna plača in začne takoj z represalijami in sicer naj odpade vse delo, ki ga delavstvo v korist podjetja dela več kot določ zakon. **Sklepu so se pridružili enoglasno tudi člani druge organizacije, tako da je solidarnost, kakršne naša tovarna ni videla.** Enođušno brez kakega poziva je vsak posamezen odločen vztrajati v borbi za svoje pravice. V nedeljo zjutraj ni bilo v tovarni razen varnostnih straž nobenega, pač našel se je izdajalec, za katerega nimamo besed. Podjetje vali krivdo na oblasti, in te zopet na podjetje. Da je delavstvo tu najbolj nedolžno, se vidi že iz tega, ker vsak odklanja odgovornost, in se izmika. Toda delavstvo si bo samo poizkalo svoje pravice!

Prometna zveza.

Celje. Dne 1. julija t. l. je priredila »Prometna zveza« tukaj sestanek, na katerem je poročal tov. Beltram. Udeležil se je sestanka tudi predsednik P. Z. tov. Kodelja. Sestanka se je udeležilo precej članov P. Z. in prijateljev, ki so z zanimanjem sledili izvajanjem tov. Beltrama, ki je stvarno tolmačil program in načela naše strokovne organizacije. Njegovo poročilo je vzbudilo med navzočimi veliko zanimanje in končno debato, pri kateri je tov. Beltram razjasnil in ovrgetl mnogo predsodkov, ki so tukaj obstojali sploh do strokovne organizacije in »Prometne zveze«.

Sklep in rezultat sestanka je bil, da so vsi prisotni prišli do prepričanja, da le edino v strokovnih delavskih organizacijah je naša rešitev iz krivic in težkega gospodarskega položaja ter da morajo v boju proti kapitalizmu nastopati vse strokovne organizacije edino in skupno. Ta sestanek je vtil našim članom novega poguma in zavesti, kar ne bo brez pomena za razmah »Prometne zveze« v Celju, v katero mora vsak krščanski železničar.

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem odboru »Prometne zveze« za sprejeto podporo v znesku Din. 100.—, ki sem jih prejel za časa moje bolezni. Maribor, 3. julija 1924. Krošel Jurij I. r.

Krekova mladina.

Krekova mladina v Celju uprizori v nedeljo, dne 13. t. m. ob pol 8. uri zvečer v »Narodnem domu« v Celju komedijo »Babilon« ali Burja smeha (komedija zmešnjav). Vabimo na to zelo zanimivo veseligrro vse prijatelje vesele zabave in razvedrila.

Krekova mladina v Celju.

Dopisi.

Trbovlje. Trb. družba kot zaščitnica miru in dela. Trb. družba je izdala dne 26. junija t. l. sledeči razglas: »Centralnemu ravnateljstvu Trb. premogokopne družbe v Ljubljani so se v zadnjem času javili slučaj, da so delavci med delovnim časom skušali med drugimi delavci izvajati teror in jih tudi pregovarjati na neke vrste bojkotiranje normalnega dela.

V zaščito delavskih in tudi lastnih interesov je družba vsled tega prisiljena razglasiti, da bo vsakega delavca, — ki bi se, kakor uvodoma navedeno, pregrešil, — brezpogojno odpustila iz svoje službe. Ljubljana, 26. junija 1924. Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana.

Vse lepo in hvale vredno, da stoji družba na stališču, da se ne smejo delavci terorizirati, kar podčrtamo tudi mi. Ampak nekaj družega je, na kar ne smemo pozabiti. Leta 1919 so sedanji socialisti terorizirali našega krščanskega delavca, ja, ne samo to, grozili so celo s štrajkom. In glej, tedaj Trb. družba ni videla potrebe izdati sličnega razglašja v zaščito kršč. delavcev, marveč je bila za vse gluha in slepa. A danes, ko se baje delavci terorizirajo, — menda ima družba v mislih pristaše Kukluksklancev tam nekje iz . . . —, se družba postavi v pozo, da ščiti svoje delavce pred — terorjem. Torej na kratko: zdi se nam, da tudi Trb. družba stoji pod komando teh Kukluksklancev. Morda sedi kdo tudi v palači te družbe. Mi smo pa mnenja, naj najprvo družba preneha s terorjem nad delavci! Ali mar to ni teror, če družba, ki dela leto za letom sijajne dobičke, delavcu ne privošči, da bi se enkrat na dan počeno najedel? Hic Rhodus . . .

Celje. Delavsko čebelico smo ustanovili v Celju za vse člane naših organizacij. Čebelica ima dalekosežen in važen namen. Prihranke vlaga lahko vsak med uradnimi urami »Pokr. tajništva JSZ« pri »Belem volu« v Celju. Isto tajništvo daje tudi vsa pojasnila. Tovariši! Mi se moramo navaditi štediti in po malih svotah zbirati, da bo naš pokret slonel na trdnih tleh »samopomoči«!

Pomen občinskih volitev za delavstvo. (Dopis z Grosupljega.) Na Grosupljem imamo izvoljenih od 17 odbornikov 10 SLS, ki so si naredili nalogo, da se naše občinsko gospodarstvo tako preuredi, kakor je to treba za revne male kmete in delavce. Ti možje hočejo, da se jemlje denar za občinske potrebe tam, kjer ga ljudje nesmiselno proč mečejo. Z ozirom na to, so že na stari občinski odbor vplivali, da se je že lansko leto obdavčilo nekoliko alkoholne pijače. Samo žal, da se ta davščina ni pobirala tako, kakor bi bilo prav. Temu je kriv stari občinski odbor, ki ima preveč neopravičenega ozira na gostilničarje in njih prijatelje, katerim je mar le njihova osebna korist, ne pa občinske potrebe. Novoizvoljeni odborniki, ki hočejo nekoliko bolj dosledno po načelih pravičnosti urediti občinsko gospodarstvo, kakor je bilo to dosedaj v navadi, pa so naložili na zelo hud odpor, nele pri nasprotnikih, temveč celo pri nekaterih starih odbornikih SLS. Ti možje, štirje po številu, ki so najbrž užaljeni, ker niso več izvoljeni v občinski odbor, so se tako daleč izpozabili, da so v veliko veselje nasprotnikov in opravičeno nevoljo naših somišljenikov vložili ugovor zoper volitve. Nasprotniki kmetov in delavcev, naši gostilničarji, trgovci, prekupci, mesarji in neki tovarnar, ki imajo, kakor se zdi, veliko zaslonbo tudi na merodajnih mestih, pa delajo na vse kriplje, da bi si opomogli po izgubljeni bitki. Najbolj žalostno je to, da se naši stari odborniki SLS proti tem pijavkam naših revnih kmetov in delavcev ne zganajo in se ž njimi še pajdašijo.

Gospodje pritožniki! Vi ste imeli vedno in imate tudi še danes, ako le hočete, odločilno večino v občinskem odboru za vse predloge, ki so v korist revnim

kmetom in delavcem. Zato ste tudi sokrivi, da se ni pobirala naklada na vino in pivo lansko leto od 4. februarja do 5. septembra. S tem je oškodovana občina za dobrih 100.000 kron na škodo zaklada za zidavo šole na Grosupljem. Vi ste nemarno pustili, da je krajni šolski svet delal kupčije in načrte za šestrazredno, namesto za tri ali štirirazredno šolo. Vi se niti toliko niste potrudili, da bi bili prošnje krajnega šolskega sveta za državno podporo odposlali na merodajno mesto, kakor ste sami v občinski seji sklenili. Vi se ne brigate niti toliko, da bi se pobirala naklada od pive vsaj od 5. septembra 1923, kakor ste sami sklenili v občinski seji. Vi se tudi ne brigate, da bi se še tista malenkost naklade na pivo in žganje pobirala od novega leta 1924 dalje tako, kakor je to potrebno. Vi se ne brigate, da bi se vino, pivo, žganje in meso v naši občini vsaj tako obdavčilo, kakor n. pr. v Ljubljani, čeprav naši gostilničarji in mesarji nič ceneje in nič boljšega blaga ne prodajajo kakor v Ljubljani. Nadalje vam ni prav nič mar, da bi se šola čimprej dozidala in občina začela iz prebitka občinskega proračuna čimprej oddajati revnim delavcem brezobrestna posojila za zidanje delavskih hišic. Vas tudi prav nič ne briga, da se zavlačuje rešitev zadeve podaljšanje vodovoda v vasi Blato, Gatina in Bravce, čeprav poteče rok za napeljavo vode v te vasi že 12. novembra t. l. Vi tudi veste, da če se občina ne zganje in poskrbi za primerne šolske prostore, bo višja šolska oblast primorana, šolo v Grsopljem zapreti in občino prisiliti, da najame posojilo za zidavo šole, kar bi bilo za občino neizmerna škoda in vendar se ne zganete. Užaljeni ste, ker niste več izvoljeni v občinski odbor.

Prijatelji samostojneži, demokrati, posebno pa še tisti naši somišljeniki SLS, ki ste vložili ugovor proti volitvam v Grosupljem! Vi ste še vedno pravomočni občinski odborniki. Občinarji imajo pravico od vas zahtevati, da vršite svojo dolžnost. Zato vas pozivljamo, da nemudoma skličete občinsko sejo, ter rešite vse tiste zadeve, ki ste jih dosedaj zanemarili na škodo revnih delavcev in kmetov v občini. Delavci in kmetje v grosupeljski občini pa imate dovolj lepo priliko se prepričati, koliknega pomena da so občinske volitve za delavstvo. Menda se ne boste nikdar več dali zapeljati, da bi pri volitvah oddajali kroglice takim ljudem, kakoršni so v našem starem občinskem odboru, ki jim je kakor se zdi več mar korist gostilničarjev in tovarnarja ter osebni oziri nanje, kakor pa koristi revnih delavcev in kmetov.

Iz Zagorja ob Savi. Na tukajšnji osnovni šoli smo imeli nekega učiteljčka. Temu fantku ni dala njegova sokojska žilica miru. Šolarje, ki niso razumeli »nacionalističnih« idej, je seznanjal s palico. Kar je bilo sokolskega, to je bilo zanj vzvišeno. V tem smislu je ta junak tudi deloval. V lepi uniformi, oborožen, je nastopil 1. junija v Trbovljah za nacijo. Pravijo, da se je krepko držal. Niti praska, katero je odnesel ta 20-letni vzgojevalatelj naše mladine, ga ni oplašila. Prestrašil se je šele potem, ko so ga dostojno in prijazno spremili v celjske zapore. Tam vživa sladkost počitnic in se pripravlja za nadaljne nastope.

Ob tej priliki bodi povedano, da mi pošteni starši zahtevamo, da se imenovani gospod ne vrne več v Zagorje. Ljudem, ki so sodelovali pri trboveljskih dogodkih pod krinko »svobode« in »nacionalizma«, ne damo vzgajati otrok! Prosimo, da se zganje višji šolski svet in ga premosti!

Črna. (Najnovejša iznajdba črnih Bernotovcev.)

Našim Bernotovcem se je baje posrečilo iznajti neke vrste kanon, s katerim bo mogoče z malim trudom pokončati vse črnske klerikavzarje. Treba nam je, da o tej iznajdbi izpregovorimo obširneje. Zato tudi ne smemo pozabiti imena tega kanona, ki je zelo priprosto in se slovensko imenuje »Naprejek! Odkar je izšel v »Pravici« članek o bernotovih apostolih, je naperjen ta kanon z največjo silo na naše vrste. Prva kanonada bi se bila morala baje izvršiti dne 14. junija pri škofovem sprejemu. Ker pa po nesreči niso pravočasno došle strupene bombe, s katerimi se ta iznajdba nabija, se je moral poizkus odložiti na poznejši čas. Vodstvo tega poskusa bi bil moral prevzeti neki Judež po imenu, Zakaj si je nadjal to ime, nam je neznano. Ali mogoče ta mož s tem misli postati slaven? Res naši možgani so tako omočeni, da si ne moremo rešiti te uganke, odkar je odšla prva bomba iz njihovega kanona v našo sredo. Učinkovitost tega strupa je nedosegljiva. Vsi slavoloki od prvega do zadnjega, ki so bili postavljeni v čast došlemu nadpastirju, so danes zastrupljeni. Tudi osebnih žrtev ne manjka. Zopet je ubogi Krt, katerega hočejo ti kanonirji na vsak način zastrupiti, samo da so k temu pridružili še nekaj več oseb, ki so jim baje zlezle v želodec. Prišli so namreč do spoznanja, da so jim ti ljudje nevarni, seveda s Krtom na čelu, da jim ne izpodrinejo že itak majajočih se tal, kjer stoji njihova stavba. »Čast, komur čast« — to je naše geslo. To smo tudi pokazali ob škofovem sprejemu. Razna društva in zastopstva v naši občini so prihitela, da pozdravijo došlega nadpastirja v naši sredi. Le črnska občina tega ni bila zmožna. Vzroka si ne vemo raztolmačiti. Prepričani smo pa, da nam s prvo bombjo, ki jo bruhnete v našo sredo, raztolmačite vso zagonetko: Do tedaj si pa lahko mislimo po svoje; mogoče je določenega govornika, ki je imel nalogo, pozdraviti vladika v imenu občine, napadla božjast in je na ta način izostal pozdravni govor. V imenu »Strokovne zveze rudarjev« je govoril Strugar Gregor. Ta govor je bil kar najbolj priprost. Vendar si ga naši kanonirji ne znajo raztolmačiti. Trdijo namreč, da je v odmevu govora ležala samohvala, kot da bi bila samo omenjeni govornik in Krt rudarja. Vprašamo samo: kaj pa ste potem vi? Ali ste mogoče res sami kanonirji svojega kanona »Napreja« —?! No, potem smo prepričani, da nas čaka usodepoln trenutek zastrupljenja: »Joj, grozna smrt!« Predno pa nas doleti ta žalostni konec, zakličemo Oberkanonirju Judežu in njegovemu moštvu — mnogo uspeha! —

Zahtevajte „PRAVICO“ po vseh gostilnah in javnih lokalih, posebno še v industrijskih krajih!

Delavska zveza.

Vsem organizacijam Del. Zveze! Občinske volitve so po veliki večini končane; le v nekaj občinah se bodo še vršile. V okrožnici smo prosili, da nam javite iz svojega okoliša vse one občine, kjer je nastopila Del. zveza in kolik uspeh je imela. Do danes nam še niso poslale organizacije zahtevnega in mi nismo mogli napraviti **prepotrebne statistike** o nastopu del. list pri občinskih volitvah. **Ne obremenjujte z molčanjem centra!** Delajmo, da bo naša organizacija Del. zveze postala vzor vsem ostalim delavskim organizacijam! Okrajne Del. zveze naj pa zlasti sedaj po občinskih volitvah delajo na to, da ustanovimo čim več delavskih organizacij. **Čim več nas bo, tem lažje bomo dosegli svoje pravice!** Za ustanovitev se obrnite takoj po navodila na centralo, ki jih bo takoj odposlala. **Ne delajte nikdar brez vednosti centra!** — Novo poletje za nabiranje naročnikov Pravice je nastopilo. Kdor ne čita lastnega glasila, ta je podobno suhi veji, ki ne dobiva več soka od debla. In člani, ki ne berejo svojega lista, morajo pešati in hirati, dokler končno ne propade organizacija. Širiti pa moramo list tudi med neorganizirane; kajti z listom bomo vzbudili zanimanje za svojo del. organizacijo in tako povečali število naše Del. zveze. **Zato pojdimo z veseljem na delo!**

Cven pri Ljutomeru. Gospod urednik, gotovo ste radovedni, kako so izpadle volitve na Cvenu. Tukaj tekmujejo tri stranke, ki so leta 1921 prvokrat šle v volivni boj, iz katerega je prišla »Zveza kmetiskih delavcev« (SLS) najmočnejša (7 odbornikov), »Kmetiska zveza« (SLS) 5 odbornikov in »Samostojna kmetiska stranka« 4 odbornike. Kakor vam je znano, sta se bili »Kmetiska zveza« (SLS) in »Samostojna« zvezali pri volitvi župana in svetovalcev, akoravno sta se gledali prej kakor pes in mačka samo iz strahu, da nebi »Delavska zveza« dobila v občini odločilne besede.

Letos se je sestavila skupna lista vseh treh strank, na kateri je vsaka stranka obdržala svoje odbornike. Pri volitvi župana, ki je pristaš »Kmetiske zveze« (SLS), je glasovalo 13 odbornikov. Za blagajnika, ki je član »Zveze kmetiskih delavcev« (SLS) je glasovalo tudi 13 glasov, ker so 4 glasovnice ostale prazne. Ker so v občini Cven združene 4 vasi, so se volili 4 svetovalci. Dva »Kmetiske zveze« (SLS) in dva »Delavske zveze« (SLS).

Ker so gospodje SKS oddali le prazne glasovnice, je občina prišla popolnoma v roke SLS, kar je enega uglednega člana SKS v srce zabolelo in je taktiko volitev strašno kritiziral z besedo, da je naša bela lista takorekoč opluvana in da je to zahrbtno delo. Gospodje SKS vprašamo vas, ali je bil prvi župan bolj veljavno izvoljen, ki je dobil 7 glasovnic praznih, kakor sedanj, ki mu manjkajo le 4, oziroma 3 glasovnice do soglasnosti, ker je en odbornik prepozno prišel k seji, kar še pride pri prvi občinski seji na dnevni red. Gospodje, gotovo ste obveščeni, kaj pravi točka 45. občinskega volivnega reda. Gospodom, ki so hodili po hrbtih trpečega ljudstva, je potekel čas kakor tudi čas in slava, ker čuje in straži v naši občini »Strokovna zveza delavstva«.

Kamnagorica. Pri občinskih volitvah je dobila lista »Delavske zveze« 5 odbornikov, »Kmetiska zveza« pa 4. Vsi so odločni pristaši SLS. Pri prihodnjih volitvah mora D. Z. v sleherni občini postaviti svojo listo in jo vezati z drugimi strankami SLS.

Okrajna Delavska zveza Vič. Razmere, v katerih se giblje naša Del. zveza, precej neugodno vplivajo na razvoj naše Okrajne del. zveze. Že večkrat smo skušali ustanoviti Krajevne del. zveze na Dobravi in Brezovici, pa žal nismo dobili nikjer zadosti primerne umevanja za naš pokret. Radi tega še do danes nimamo v teh krajih lastnih kršč. socialističnih del. organizacij. V letošnjem letu po končanih občinskih volitvah bomo zopet poskusili ustanoviti Del. zveze na Dobravi in Brezovici. Da ne moremo nikamor naprej, je krivo v veliki meri tudi dejstvo, da nimamo v naših vrstah skoraj nič **katoliške inteligence**, ki bi nam pri organizaciji Del. zveze šla na roko in nam pomagala. Upamo pa, da bo tudi to žalostno stanje kmalu prenehalo in da bodo naši inteligenti roko v roki šli z nami ročnimi delavci v boj za zmago kršč. socialističnih načel.

Trbovlje. Podpisana Zveza že v tretjič pozivlja člane, da poravnajo članarino za leto 1924. Vsak član J. S. Z. R. je tudi član podpisane zveze. Izdelane so na tajništvu izkaznice za vsakega člana, da ima tako vsak član razgled. Okrajna delavska zveza.

Delavec! Sleherni dan se vprašaj:

All redno plačujem
All redno čitam
All redno dopisujem v
All zadosti agitiram za

Pravico?

Delavstvo in abstinenčno vprašanje.

Abstinenčno gibanje je pri nas v zadnjem letu narastlo in se pomladilo. Spričo raztočega pijančevanja, razuzdanosti in padanja v nemoralno in zločinstvo je to dejstvo iskreno pozdraviti in smatrati kot zdravo reakcijo boljših narodnih elementov proti pojavu, ki bi v svojih posledicah utegnili uničiti Slovence kot narod.

Od merodajnih činiteljev sedanjega abstinenčnega gibanja je bila »Jugoslovanska strokovna zveza« že ponovno naprošena, naj to prepotrebno propagando od svoje strani kakor najbolj mogoče podpre.

Naše glasilo »Pravica« je že pokazalo, da bo boj zoper alkoholizem ne le podpiralo, marveč tudi samo bojevalo. Ta namen preveva tudi načelstvo in vse odgovorne ljudi J. S. Z. Nesreča je le, da strokovno delo in strokovne dolžnosti tako zelo okupirajo vse naše ljudi, da za enkrat ne moremo dovolj aktivno podpreti svojih apostolskih tovarišev pri »Prerodu« in pri protialkoholnih društvih. Menimo pa, da se bodo dale te težave v prihodnjih mesecih odpraviti, nakar bomo lahko še vsaj nekoliko stopili iz svoje navidezne rezerve.

Sedanje uredništvo »Pravice«, odnosno tajništvo JSZ je sporočilo »Sveti vojski« in uredništvu »Preroda«, da bo dalo za abstinenčno gibanje v vsaki številki pol kolone prostora na razpolago za propagando treznostne ideje v Sloveniji; faktorji tega gibanja pa se naprošajo, da pišejo za »Pravico« v tem smislu kratke in stvarne sestavke.

Priznati namreč moramo, da so zlasti po delavskih središčih silno gosto posejane nepotrebne gostilne, katerih lastniki so poleg tega še večinoma liberalni in kapitalistični priganjači. Delavstvo pa, ki naj bi se na cel črti vztrajno borilo zoper krivični mamonizem, nosi težko prisluzhene dinarje v njihovo malho, dočim strada doma kruha, delavske družine pa redči jetika.

Ako hoče biti delavstvo res udarna četa krščanskega delovnega ljudstva, mora postati tudi provoboritelj za razširjenje treznosti med slovenskim narodom, ki ima sicer še teške in dolgotrajne boje pred sabo, a izgled na lepo bodočnost, ako bo imel oči, da vidi in ušesa, da posluša.

Požrešnost, bodisi v jedi, bodisi v pijači, je že sama na sebi naglavni greh in obsodbe vredna; pijančevanje pa poleg tega v vsakem slučaju brez katerekoli izjeme ruši tvarne in moralne dobrine poedinca in cele družbe.

Zato je čisto samoposebi razumljivo, da pozovemo s tem vse strokovne zveze JSZ, vse skupine in plačilnice zvez, vse okrajne in krajevne delavske zveze, naj posvete protialkoholni propagandi vse svoje moči in naj že sedaj razmišljajo, kako bi krščansko socialistično delavstvo moglo započeti najuspešnejše organiziran sistematičen boj zoper alkoholizem.

Prepričani smo, da bodo bodoči meseci rodili že prve sadove in da ne bo niti ene naših najmanjših od organizacij, ki bi ne bila plačujoča naročnica »Preroda« ter propagatorica treznostne misli.

Inserirajte v „PRAVICI!“

Žene in dekleta.

Deset zapovedi za mater.

1. Posveti se svojim otrokom.
2. Ne neguj samo njih telesa, temveč tudi duha, čuvstvovanje in značaj.
3. Ljubi jih, a bodi tudi stroga in dosledna in bodi glede otrok z možem iste misli.
4. Ne imej kakšnega otroka bolj rada.
5. Vsak otrok je rastlina zase; razumeti je moramo in posebej gojiti. Prava vzgoja ne pozna enostranosti.
6. Nauči otroka kmalu ljubezni do bližnjega. Do danes še ni višje morale kakor je stavek: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Moj bližnji je pa vsak tisti, ki potrebuje moje pomoči.
7. Uči otroka reda, snažnosti in točnosti.
8. Uči otroka, naj prostovoljno in rad dela usluge. S tem, da služimo, pridemo do vladanja.
9. Čisti naj bod otvoji otroci in ogibajo naj se vsega grdega, surovega in nečastnega. Sami od sebe se bodo ogibali potem slabih knjig, slik, pesmi, predstav in tovarišev.
10. Bodi otrokom prijateljica in zaupnica in pridejo naj h tebi v vseh svojih vprašanih in nadlogah. Največja moč vzgoje je vzgled. Otroci še potem stariše vzgajajo, ko se dajo še sami od njih vzgajati.

Drobiž.

Za pouk in zabavo.

Kolinske dogodbe.

11.

Krojač si je od izročene mu blaga vedno nekdo pridržal. Nekdo mu je goljufijo dokazal in mu je rekel: »Ja, ali nimate nobene vesti?«

»Vesti ne, pač pa telovnik.«

12.

Dva otroka sta se bahala drug proti drugemu, kar vse imajo doma. Prvi pravi: »Moj oče ima doma lepše zlato čašo, z napisom: Vse najboljše!«

»To ni nič posebnega,« reče drugi, »moj oče ima čašo z napisom: Kavarna Kralj.«

13.

Oče in sin sta šla po cesti. Ob cesti so bile lepše njive, polne sadja. Sinček spleza na drevo, oče mu pomaga. Veliko je že pojedel sinček sliv, ko vpraša očeta: »Oče, ali slive tudi lezejo?«

»Tepec neumni, gotovo ne!«

»Potem sem pa pravkar polža pojedel.«

14.

Dva Kolinčana sta šla v gostilno in sta naročila dva slanika.

»Peter, vzemi enega!«, reče Pavel.

Peter vzame večjega. Pavel je hud in pravi: »To pa ni olikano. Nikdar ne smeš vzeti večjega!«

»No, katerega bi bil pa ti vzal?«

»Manjšega, mislim.«

»No, saj ga imaš!«

Borza.

Vrednost denarja na zagreški borzi dne 3. VII. 1924.

Za 1 italj. liro	Din. 3.59 ⁷⁰ —3.62 ⁷⁰ .
„ 1 funt sterling	Din. 361.75—364.75.
„ 1 dolar v čeku	Din. 83.30—84.40.
„ 1 dolar v gotovini	Din. 82.12 ⁵⁰ —83.12 ⁵⁰ .
„ 1 franc. frank	Din. 4.25 ⁵⁰ —4.40 ⁵⁰ .
„ 1 češko krono	Din. 2.45 ²⁵ —2.48 ²⁵ .
„ 10.000 nem. avstr. kron	Din. 11.75 ⁵⁰ —11.95 ⁵⁰ .
„ 1 švic. frank	Din. 14.87 ⁵⁰ —14.97 ⁵⁰ .

Dne 7. VII. 1924.

Za 1 italj. liro	Din. 3.75 ⁷⁰ —3.60 ⁷⁰ .
„ 1 funt sterling	Din. 365.50—368.50.
„ 1 dolar v čeku	Din. 84.50—85.10.
„ 1 dolar v gotovini	Din. 83—84.
„ 1 franc. frank	Din. 4.27—4.32.
„ 1 češko krono	Din. 2.47 ⁵⁰ —2.51 ⁵⁰ .
„ 10.000 nem. avstr. kron	Din. 11.87 ⁵⁰ —12.07 ⁵⁰ .
„ 1 švic. frank	Din. 15.10—15.20.

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Naročajte

„SOCIALNO MISEL“
mesečnik za vse panoge socialnega in kulturnega življenja.

Urejujejo:

dr. A. Gosar, Fr. Terseglav in dr. Engelbert Besednjak.

Naročnina za l. 1924 znaša: za Jugoslavijo 40 D., za Inozemstvo 50 D., posamezna štev. stane 5 D.

Dobi se še tudi celoten I. letnik za ceno 30 Din.

II. letnik pa za ceno 40 Din.

Naroča se pri upravi „Socialne Misli“, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, kolportajni oddelek, Poljanski nastp 2.

KJE?

ZNIŽANE CENE!

V poslovalnicah I. delavskega kosumnega društva.

KJE?

Člani kupijo najceneje v lastni zadrugi. Če rabiš oblačilno blago, obrni se na svojo zadrugo. — Enkrat na leto se lahko zastonj oblečeš, če kupuješ vse v zadrugi, ker dobiš po pravilih **3 % popust.**

Ljubljanski člani in zunanji člani kadar pridejo v Ljubljano, naj ne pozabijo, da dobe v združni gostilni Kongresni trg št. 2 ne samo hrano in pijačo, ampak tudi svoje somišljenike.